

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 10. listopadu 2022 ve věci č. 15741/15 – *Sládková proti České republice*

Senát páté sekce Soudu jednomyslně shledal, že vnitrostátní orgány neprovedly náležité vyšetřování údajného špatného zacházení se stěžovatelkou ze strany policistů a neumožnily jí zapojit se do prošetřování událostí v nezbytném rozsahu, čímž došlo k procesnímu porušení článku 3 Úmluvy. Týmž poměrem hlasů Soud neshledal hmotněprávní porušení daného článku kvůli použití donucovacích prostředků policisty.

I. Skutkové okolnosti

V roce 2013 policie zadržela stěžovatelku po hádce v baru. Policisté ji převezli nejprve na policejní služebnu, poté na záchytnou stanici a po vystřízlivění zpět na služebnu. Kvůli chování stěžovatelky proti ní policisté použili donucovací prostředky včetně pout. Stěžovatelka po propuštění vyhledala ošetření u několika lékařů, kteří u ní zjistili podlitiny na různých částech těla a modřinu na rtu. Následně podala na policisty trestní oznámení kvůli údajnému hrubému zacházení, rasistickým urážkám a neumožnění vzít si léky. Oznámením se zabývalo několik interních policejních orgánů, které ho vyhodnotily jako stížnost dle správního řádu, a shledaly, že stěžovatelčina tvrzení byla nedůvěryhodná a že k žádnému pochybení policistů nedošlo. Stěžovatelka poté podala trestní oznámení Generální inspekci bezpečnostních sborů (GIBS). Ta oznámení posoudila opět jen jako stížnost na chování policistů a bez věcného přezkoumání ho postoupila policii. Státní zástupce neshledal v postupu GIBS pochybení. Stěžovatelčinu ústavní stížnost Ústavní soud odmítl.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 3 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala, že byla na policejní služebně a při převozu ze záchytné stanice podrobena ze strany policistů ponižujícímu zacházení, přičemž okolnosti událostí nebyly náležitě vyšetřeny. Mělo tím dojít k porušení článku 3 Úmluvy v jeho hmotněprávní i procesní části.

a) Tvrzené porušení článku 3 Úmluvy v jeho procesní části

1. K existenci hájitelného tvrzení špatného zacházení

Soud připomněl, že v případech, kdy je jednotlivec pod kontrolou státních orgánů, je pro posouzení použitelnosti článku 3 Úmluvy určující nezbytnost zacházení, spíše než jeho závažnost. Není-li zacházení s jednotlivcem ze strany orgánů státu striktně nezbytné, jde o ponižující zacházení ve smyslu článku 3 Úmluvy (viz *Bouyid proti Belgii*, č. 23380/09, rozsudek velkého senátu ze dne 28. září 2015, § 45, 47, 100-101 a 111-112). Článek 3 Úmluvy vyžaduje, aby se vnitrostátní orgány zabývaly obviněním ze špatného zacházení, pokud je „hájitelné“. Hájitelné tvrzení vyžaduje toliko, aby existovalo „důvodné podezření“, že jednotlivec byl ze strany policie či jiného orgánu státu podroben špatnému zacházení (srov. *Assenov a ostatní proti Bulharsku*, č. 24760/94, rozsudek ze dne 28. října 1998, § 101 a 102).

Dle Soudu stěžovatelčino oznámení obsahovalo dostatečně konkrétní informace o povaze údajného špatného zacházení, včetně rasistických a ponižujících poznámek a odepření léků, a byla k němu přiložena i lékařská zpráva. V projednávané věci není sporu o tom, že policisté proti stěžovatelce, která byla z důvodu své opilosti ve zranitelném postavení, použili fyzickou sílu a způsobili jí drobná poranění. Vnitrostátní orgány tak měly povinnost vést účinné vyšetřování. Uvedené platí tím spíše, že k událostem byla vyslechnuta řada zakročujících policistů, což svědčí o možné důvodnosti jejího obvinění.

2. K provedení účinného vyšetřování

Soud připomněl, že příslušné orgány musí učinit vážný pokus zjistit, co se stalo a nesmí se spoléhat na ukvapené nebo nepodložené závěry k uzavření vyšetřování nebo jako základ svých rozhodnutí (*Bouyid proti Belgii*, cit výše, § 123). Osoby, které vyšetřování vedou, musí být nezávislé a nestranné. Nesmí tedy mít žádné hierarchické či institucionální spojení s osobami, které jsou do vyšetřovaných událostí zapojeny, a musí být nezávislé i v praxi (např. *Najafli proti Ázerbájdžánu*, č. 1494/07, rozsudek ze dne 2. října 2012, § 52).

V projednávané věci se stěžovatelčím oznámením sice zabývalo několik vnitřních kontrolních orgánů policie, ale ty byly součástí různých policejních ředitelství, u kterých dotčení policisté sloužili. Bez ohledu na to, zda lze taková šetření vůbec považovat za nezávislá a nestranná, Soud zdůraznil, že závěry jejich šetření se zcela opíraly o výpovědi policistů. Verze policistů byla nekriticky přijata a shledána dostačující pro závěr, že stěžovatelka byla agresivní a kladla odpor a že použití síly proti ní bylo oprávněné, aniž by však bylo uváženo, zda síla byla přiměřená okolnostem případu, tj. zda byla nezbytná či naopak excesivní. V tomto ohledu nebyl vyžádán žádný lékařský posudek, ani vyjádření stěžovatelky (viz *Tadić proti Chorvatsku*, č. 10633/15, rozsudek ze dne 23. listopadu 2017, § 67).

Soud označil za problematické, že stěžovatelka nebyla nijak zapojena do přezkumu jejího oznámení, které zahrnovalo tvrzení o odepření léků, ponižujících a rasistických poznámkách, a utrpeném psychickém traumatu. Z ničeho totiž nevyplynulo, že by policie přijala jakákoli opatření ke zjištění věrohodnosti stěžovatelky (viz *B. V. proti Belgii*, č. 61030/08, rozsudek ze dne 2. května 2017, § 67) či ověření jejího popisu událostí. Stěžovatelka nebyla vyslechnuta, nebyla vyzvána k podrobnějšímu popisu skutkového stavu ani konfrontována s výpověďmi policistů. Rovněž nebyla vyzvána, aby doložila odborné posouzení údajných psychických problémů, ačkoli praktickému lékaři uvedla, že trpí silnými úzkostmi a strachem.

Dále Soud poukázal na skutečnost, že stěžovatelka podala trestní oznámení tři dny po událostech a k výmazu záznamů z bezpečnostních kamer z policejní služebny došlo o další týden později. Vyšetřující orgány tak měly dostatek času na zajištění tohoto důkazu, ale neučinily tak. To též dokládá, že vyšetřování nebylo vedeno s náležitou péčí.

Soud dále zdůraznil, že jsou-li vnitrostátní orgány konfrontovány s *prima facie* hájitelným tvrzením, i když třeba formálně nedokonalým, mají být nápomocné údajné oběti a zajistit její účast v rámci přezkoumání oznámení. Jakmile je vzneseno hájitelné tvrzení, je povinností nezávislého orgánu, v kontextu České republiky GIBS, provést plnohodnotný přezkum, a to při zapojení oběti a vyloučení možného spolčení s údajnými pachateli. V projednávané věci interní policejní šetření uvedené požadavky nenaplnila. Závěry vnitřních kontrolních orgánů neospravedlňovaly jejich „rozhodnutí“ nepředat věc GIBS. GIBS přitom podle vnitrostátního práva přísluší odhalovat a ověřovat skutečnosti prokazující, že policista spáchal trestný čin, a tento trestný čin vyšetřit. V posuzované věci se GIBS z trestního oznámení o událostech dozvěděla, přesto je ze spisu patrné, že závěry policejních šetření nepřezkoumala a že sama neprovedla žádné vyšetřovací úkony.

Soud proto uzavřel, že vyšetřování údajného špatného zacházení ze strany policistů nesplňovalo požadavky na jeho účinnost ve smyslu článku 3 Úmluvy, a došlo tak k jeho procesnímu porušení.

b) Tvrzené porušení článku 3 Úmluvy v jeho hmotněprávní části

Dle Soudu stěžovatelka uvedla poměrně podrobný popis údajného špatného zacházení ze strany policistů. Na podporu svých tvrzení doložila i lékařské zprávy. Na základě dostupných informací Soud nicméně nemohl nade vše rozumnou pochybnost konstatovat, že stěžovatelka byla vystavena zacházení v rozporu s článkem 3 Úmluvy. Zdůraznil však, že tato nemožnost vyplývá alespoň zčásti z nedostatků ve vyšetřování vedených vnitrostátními orgány (*Gablišvili a další proti Gruzii*, č. 7088/11, rozsudek ze dne 21. února 2019, § 63). K porušení článku 3 Úmluvy v jeho hmotněprávní části tedy nedošlo.